

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio V. Quid termini quantitatis & de reliquis quantitatem
concernentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

tunc autem concedendi sunt modi, quando nihil ostendi potest, quod sit sufficiens mutatio ad transitum ab uno contradictorio ad aliud. Sed unde fit ut cum materia & forma uniri non possint sine modo, uniri tamen possint sine modo partes continui? ad quod dici potest, quod nulla possit talis negatio ostendi, quæ sufficenter talem transitum salvet, quæ enim illa? jam autem ipsa negatio terminorum, est sufficiens, ad transeundum à non esse continui, ad esse continui. Dicerent alii, inter quæ est unio, non sine superaddito modo, illa necessario duo debent esse, unio enim non nisi duorum est, cum ergo partes in continuo non sint distinctæ, nec sint actu plures, ideo illas inter se uniri, non erit necesse.

DICENDUM tertio. *Continuationem in recto, esse ipsam rei quantitatem, pro formali autem dicit instantiam, cum negatione terminorum utriusque extremi.*

PROBATUR. Quia quæcunque non explicantur per formam aliquam superadditam realem vel modalem, illa explicari debent non nisi per connotata, ut inductio ostendit & tractatio de distinctionibus. Ergo cum continuatio non explicetur per aliquid reale superadditum, debet explicari per connotata, sed non per alia quam prædicta, quia nulla alia excogitari darique possunt. desit enim indistantia, adsint proprii termini, hoc ipso non erit continuatio, idque per locum intrinsecum, quid enim magis intrinsecum continuationi, quam illius extrema indistare & negare terminos.

Quæ in contra objici possunt, solvantur ex dictis in materia de connotatis.

QUÆRI solet: *An continuum sit ens per se.*

RESPONDENT non pauci. Unionem hanc neque esse per se, neque per accidens, rigorose loquendo non est per se, quia non est inter ea, quorum unum se habeat per modum actus, & aliud per modum potentiae; Neque etiam est unio per accidens, quia non est saltem semper inter extrema, quæ sunt accidens.

Potest tamen dici ens per se, quando scilicet continuum, est ex substantialibus extremis, uniri natis.

Hinc continuum non est compositum tale, quale fieret, ex duabus animabus inter se unitis, quia nunquam duæ animæ, natæ sunt inter se uniri. Concedo quidem actionem terminatam ad substantiam non esse substantialem, unio tamen inter extrema substantialia continuabilia, erit substantialis; quia actio, in sententia hæc objicientium, non identificatur ipsi substantiæ, propter rationes, quas modales adferunt, potest autem ex dictis, unio identificari continuo, in dictis circumstantiis, attendendoque ad id, quid sit substantia, primum est inferre actionem, quæ producit substantiam, non esse substantialem; Quia agens sive illa mutetur, sive non mutetur,

itemque terminus eodem se modo habebit, non autem eodem modo habebit se continuum, si continuatio identificata continuato, in dictis circumstantiis mutetur.

QUÆSTIO V.

Quid termini quantitatis, & de reliquis quantitatem concernentibus.

Partienda est Quæstio.

DIFFICULTAS I.

Quid tenendum?

DICENDUM est primo. *Terminos quantitatis non esse puncta terminativa distincta realiter.*

PROBATUR primo. Quia Aristoteles 1. Metaphys. text. 43. universaliter docet magnitudinem non constare ex superficiebus, lineis, & punctis. Et 3. Metaphys. text. 13. Negat superficies esse in corpore solido & Lib. 4. de motu animalium, nullam, inquit, punctorum esse substantiam.

PROBATUR secundo. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sufficienter autem intelligitur terminata quantitas, si dicat negationem ulterioris extensionis.

PROBATUR tertio. Si termini quantitatis sint puncta, tota superficies quæ est terminus quantitatis, constabit ex punctis, & de hac superficie redibunt argumenta Aristotelica, contra puncta quomodo se turgent. Rursus demus annihilari illa puncta, sunt enim ut suppono superaddita, secunda superficies quæ sequitur estne ex punctis, an non? si est ex punctis. Ergo & totum illud quantum, est ex punctis, semper enim reperiuntur, aliæ & aliæ superficies, in illo toto quanto; Si autem non est ex punctis. Ergo neque prior illa superficies est ex punctis. Tum quia ponamus illa puncta non produci, quæro sine illis punctis, dicite quantitas negationem ulterioris extensionis, vel non? Si non dicit. Ergo erit infinita, non enim habebit determinatam & limitatam extensionem: Si dicet, Ergo otiosa sunt puncta superaddita. Tum quia si darentur indivisibilia terminativa, non possent rationabiliter determinare, an sub illis indivisibilibus terminativis in Eucharistia detur Corpus Christi vel non? Si datur, ut vult Suar. Ergo sequitur poni de novo Corpus Christi, si ne ulla consecratione vel transubstantiatione: nam quando frangitur hostia, de novo acquiruntur puncta terminativa, Ergo illic ponetur Corpus Christi, & tamen nulla erit nova consecratio, & nulla transubstantiatio, nam frangitur post consecrationem, postquam nulla jam fuit substantia panis. Quod si sub indivisibilibus terminativis non est corpus Christi, ut voluit Vasq. Contra erit. Quia sub omni eo specierum, est Corpus Christi, sub quo fuit

† cc

sub

substantia Panis, ut communis fidelium sensus probat: sub indivisibilibus autem illis, fuit substantia panis. Et si per Vasq. Angelus implens sphaeram locabilitatis, est etiam in indivisibilibus terminativis spatii, aliàs praesentia illius esset interrupta, cur non & Christus erit etiam sub indivisibilibus hostiae.

DICENDUM est secundò. *Terminos quantitatis explicari debere per connotata*, scilicet quòd quantum, in quantum concipitur habere longitudinem, praescindendo à latitudine & profunditate, vocetur Linea. Idem, in quantum concipitur habere etiam latitudinem, vocatur superficies, & idem quantum dum concipitur per modum indivisibilis, vocatur punctum.

Ut autem hoc ipsum concipere possit intellectus habet fundamentum. Cum enim longitudo non sit determinata ad latitudinem, & profunditatem, tantum potest longitudinem concipere sine latitudine & profunditate, & tunc quantum habet rationem lineae. Item quantum habens jam longitudinem & latitudinem, cum non sit determinatum ad habendum tantum profunditatem, concepta quantitas longa & lata sine profunditate, erit superficies. Denique cum quantum neque latitudinem, neque longitudinem, neque profunditatem determinatas, exigat, quantum sine his omnibus conceptum, dicet rationem puncti. Quando autem dico non esse quantum determinatum ad certam magnitudinem, loquor de terminatione sub sensum cadente, & in linea excedentiā; nam in nostris principiis deveneri tandem est ad minimum in linea deficientiā, quo diviso, ulterius non consistat quantitas.

RESPONDET rationibus hinc tactis Maurus qu. 41. Quod ablatis indivisibilibus & maneret palmus terminatus, maneret enim palmus de cuius ratione est esse terminatum, & remaneret interminatus, quia careret termino, de cuius ratione est indivisibilitas, maneretq; terminatus fundamentaliter non formaliter.

CONTRA. Non repugnat nullo superaddito distincto termino, manere palmum dicentem negationem ulterioris extensionis ultra se, quod solum sufficit, si ponatur ad rationem termini; unde nego de ratione termini, esse indivisibilitatem. Quæro ulterius, in quo stet, quòd tantum fundamentaliter dicatur ille palmus terminatus: si enim dicatur, idèò fundamentaliter tantum terminatur, quia dicit negationem ulterioris extensionis, quærere restat: cur hoc ipsum, quod tu dicis fundamentaliter terminatum, non sit sufficiens ad salvandam rationem formaliter terminati, ut quid ergò superaddenda alia entitas? rediretq; argumentum quod in simili urgebatur de relatione superaddita. Addi etiam aliquid potest ex concessis à Mauro, quòd indivisibile additum divisibili, non facit majus, quomodo ergò indivisibile multiplicatum pot-

est facere tam magnam superficiem, in qua indubiè est majus & minus. Reliquas rationes, vide in notatis infra.

DIFFICULTAS II.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR primò. Posito, quod termini stent in negatione solius talis vel talis extensionis, termini quantitatis erunt quid negativum, quod videtur esse contra communem apprehensionem.

RESPONDETUR. Sufficit ut ratione Recti, termini quantitatis, sint quid positivum.

OBJICITUR secundò. Superficies datur nemine cogitante, si autem distingueretur per formalitatem connotativam, non daretur nemine cogitante.

RESPONDETUR. Animalitas Petri à rationalitate Petri distinguuntur, ratione connotatorum, & tamen nemine cogitante Petrus est animal.

INSTABIS. Ex vi responsionis sequitur, quod nec per formalitatem connotativam distingui possit terminus, superficies, linea, idq; idèò quia nullum datur fundamentum concipiendi hanc distinctionem, cum non detur extensum, quod neque sit longum, neque profundum.

RESPONDETUR. Sicut non datur animal quod neque sit rationale neque irrationale, & tamen habet intellectus fundamentum concipiendi animal, ut sic, ita & in praesenti, neque tamen tunc concipietur eas rationis, secundum ea quæ aliàs dicta sunt de præcisionibus objectivis.

OBJICITUR tertio. Loquuntur Mathematici de lineis, superficiebus, punctis quasi dentur.

RESPONDETUR. Loquuntur quidam de illis quasi dentur, sed non tanquam de distinctis realiter, neque enim illorum est distinctiones examinare, solas enim sectantur imaginationes.

OBJICITUR quarto, quidam ex Mauro. Saltem in tempore non potest negari, quòd detur instans seu Nunc indivisibile: quia non daretur ullum praesens condistinctum à praeterito & futuro. Unde ulterius tempus ipsum non existeret. Probat secundam Sequelam. Quia illud compositum non existit, de cuius nulla parte verum est dicere quòd existat, sed si non daretur instans, de nulla parte temporis verum esset dicere quòd existat, non enim de praeterita, hæc enim praeteriit, non de futura, quia nondum est. Praesens etiam non est distinctum per se à partibus praeteritis & futuris, ergò tempus non existit.

RESPONDETUR. Id verum esse de tempore, quod est anima seu Mathematicè sumpto, non de tempore physicè sumpto, ut dictum supra. Rursus cum instans post instans non detur, & cum ex instantibus non possit componi per arguentem

guentem tempus, si ipsæ partes successivæ temporis quæ sunt tempus non existunt unquam, parum refert ut dicatur existere tempus, quod existat instans, quod nec est tempus nec potest illud per se componere, sed tantum intercipitur in illo. In nostris principiis in tempore physice sumpto, existunt simul plura minima, quæ sunt ratione velocitatis motus cælorum, qui ipse motus, est tempus, licet hæc velocitas, sit resolvibilis in minimum motus jam præexplicatum.

INSTAT idem. Implicat incipere aliquid sine primo, desinere sine ultimo, sed nisi daretur instans initiativum & terminativum, daretur incipere sine primo, desinere sine ultimo, quia inciperet in parte in infinitum divisibili, in qua non est primum & ultimum. Ergo in duratione dantur instantia.

RESPONDETUR. Potest aliquid incipere sine primo, desinere ultimo, si ipsum sit definitivè prius & posterius. Tale autem est tempus, hocq; ipso quia tempus est definitivè prius & posterius, cum primum non sit prius & posterius, & cum ultimum non sit posterius, & prius, ideo primum tantum & ultimum tantum, non possunt componere prius & posterius, adeoq; nec possunt componere tempus. Deinde posset hoc salvari, negatis instantibus & admissis minimis physicis. Sed admissis etiam indivisibilibus, non fit satis difficultati, quia quod definitivè est divisibile, non apparet qui incipiat per indivisibile, sicut existentia albi, non incipit per esse nigri. Quod autem adfertur de creatione Angeli, productione gratiæ jam est supra solutum.

OBJICIT quinto Idem Auctoritates.

PRIMA est August. II. Confess. cap. 15. Præsens nullum habet spatium.

SECUNDA Auctoritas Arist: qui non raro habet idem.

RESPONDETUR. Utrumq; loqui de nunc Mathematico: vel quod Præsens, nullum habeat spatium, quod divisum, adhuc sit spatium, si scilicet sit minimum spatii.

TERTIA auctoritas est Mathematicorum, apud quos nihil frequentius quam superficies, linea, punctum, & si hæc sunt impossibilia, Mathematica habet pro objecto chimæras, nec esset Mathematica Scientia realis, consideraret enim secundas intentiones, sicut Logica.

RESPONDETUR. Quod Mathematica sit scientia, non abstrahens ab imaginabili, consequenter non erit necesse hæc dari nisi imaginabilia, & ex suppositione, per quas semper Mathematica procedit, erit tamen scientia realis, quia non attendit ad ipsas imaginationes adeoq; intentiones ut Logica; sed objecta illarum, quæ possunt non esse realia. Sicut Metaphysica attendendo ad Universale, non attendendo autem ad intentiones, sed ad objectum, est Scientia realis; licet ipsum Universale, non sit quid reale ponibile in se à parte rei.

INSTAT idem. Duo plana tangunt se in sola superficie extrema; non verò in profunditate, alioquin penetrarent se secundum profunditatem. Atqui tam quod tangit, ab eo quod non tangit, tam id quod tangitur, ab eo quod non tangitur, distingui realiter necesse est. Idemq; ostenditur in cylindro, sphaera &c. tangentibus planum.

RESPONDETUR. Per nos nec ipsæ superficies se penetrant, & si se penetrarent etiam profunditates se penetrarent; sed quidquid sit de hoc, concedo quod duo plana secundum superficies solas se tangant, id est sint sibi immediata. Concedo quod tangens ab eo quod non tangit sit distinctum realiter, ut antea dictum quoad entitatem, sed nego quod sit distinctum quoad esse formaliter superficiei præcisè. Idem dicendum est de illuminatione superficiei, cum non illuminetur profunditas.

Recentiorum Argumenta pro distinctione indivisibilium entitativorum & terminativorum.

OBJICIT primo Maurus Quest. 41. Ita expressè docet Aristoteles, quod in magnitudine dentur puncta, lineæ ac superficies indivisibiles, in tempore instantia partibus carentia, ut mirum sit, dubitari de mente Aristotelis.

RESPONDETUR. Aliud est querere, an posuerit Aristoteles lineas & superficies indivisibiles in magnitudine, aliud an distinctas; prior propositio est vera, posterior falsa, ipsa enim quantitas divisibilis, in quantum concipitur extensio, vel gerit vicem extensi in latum, & in longum, non in profundum, erit superficies, sed nego quod superaddita sit, sicut ipsa entitas Petri, in quantum est principium actuum sensandi est animalitas, neq; tamen est necesse animalitatem esse superadditam.

INSTAT idem ex Auctoritatibus.

PRIMA est. Ex 6. Physic. ubi postquam Text. 1. ad 24. demonstrasset continuum non constare ex indivisibilibus, concludit: *Manifestum ergo est quod nullum continuorum est impartibile*, ac subjungit immediatè, *Necesse est autem ipsum Nunc, quod non per alterum, sed per se & primo dicitur, indivisibile esse, & in omni tempore tale in esse.*

RESPONDETUR. Concedo quod Nunc sit indivisibile, concedo quod quoad officium & æquivalentiam istud Nunc, in sit tempori, sed Nego inesse tanquam aliquid superadditum. Vel loquitur Aristoteles de tempore prout est in anima, & in illo ponit Nunc, non autem de tempore physice sumpto, ut dictum supra.

SECUNDA AUCTORITAS. Quia ibidem tex. 29. concludit: *Quod igitur sit aliquid in tempore indivisibile, quod dicimus esse ipsum Nunc, manifestum est ex iis quæ dicta sunt.*

RESPONDETUR. Etiam hinc Aristotelem, non loqui de Nunc superaddito realiter, vel

loquitur de tempore secundum quod est in anima, in quo indubie datur Nunc, Verificativum extrinsecum alicujus instantis intrinseci; non autem loquitur de tempore Physice sumpto, quod est mensura motus secundum prius & posterius, in eo enim quod definitivè est prius & posterius, non datur Nunc. Nunc enim indivisibile est, prius autem & posterius divisibilia sunt.

TERTIA Auctoritas est S. August. in lib. Confess. pluribus locis, cap. 15. *Præsens nullum habet spatium.* Cap. 21. *An metimur tempus in præsentibus?* Cap. 26. *Non metior præsens, quia nullo spatio tenditur.* Cap. 28. *Quis negat præsens tempus cavere spatio, quia in puncto præterit.*

RESPONDETUR. Has omnes Auctoritates non plus velle, quam, quod Nunc & præsens sint quid indivisibile, sed negatur dicere Augustinum, esse id Nunc, superadditum ipsi temporis fluenti, & ipsi prius & posterius inclusio essentialiter in tempore. Vel certè loquitur August. de tempore prout est in anima, non autem de tempore Physicè spectato.

OBJICIT secundo idem. Omne finitum ex utraque parte habet primum principium, & ultimum finem, sed continuum est finitum ex utraque parte, ergo habet primum & ultimum, sed primum & ultimum sunt indivisibilia, hoc ipso enim si essent divisibilia, haberent aliud principium & aliud finem.

RESPONDETUR. Imprimis in principio tenentium partes proportionales, dici potest, omne finitum sed divisibile, debere etiam habere primum in ratione divisibilis & ultimum, sed non absolute primum, non nisi autem absolute primum, est indivisibile. Alii dicerent esse illic primum æquivalenter & quoad officium, non autem primum formaliter. In nostris autem principiis dici potest, ipsum Minimum totum, esse primum, & Minimum totum, esse ultimum, non erunt tamen indivisibilia ob dicta alia.

OBJICIT tertio idem. Quia omne finitum finitur extremitate, in qua possit tangere aliud finitum, vel cum illo continuari, sed extremitates quibus duo finita se tangunt, sunt penitus indivisibiles, quando enim unus palmus tangit aliud palmum, tangunt se in extremitatibus seu superficiebus, secundum verò profunditatem non se tangunt, sed id in quo se tangunt, debet contradistingui ab eo, in quo se non tangunt. Ergo superficies distinguitur à profunditate, atque adeo est indivisibilis.

RESPONDETUR. Quod attinet ad hanc propositionem. Illi palmi non se tangunt secundum profunditatem, hoc est non insinuant se sibi illæ tangentes superficies, Concedo propositionem: Non se tangunt secundum profunditatem, hoc est huic corpori tangenti trinè dimensum, adeoque dicenti profunditatem, non competit esse profundum, Nego. Si enim tangens, est

trinè dimensum, dicit profunditatem, non erit ergo indivisibile quid in profundum, quod tamen intendit objectio. Suppono autem ex dictis quod per nos eadem quantitas in quantum habet rationem averſæ, sit profundum, in quantum habet rationem converſæ, sit superficies: Sicut idè diverso respectu est acclivè & declivè.

INSTAT primò. Quando unus palmus tangit aliud palmum est aliqua longitudo ac latitudo condistincta à profunditate, ergo illud quod tangit, est indivisibile.

RESPONDETUR. Ex dictis negando Antecedens. Palmus enim ille est corpus trinè dimensum, adeoque habens profundum, nec tamen illud corpus, dicens profundum, penetratur, quia ille tactus, non est per insinuationem aliquam, adeoque intreatatem, quæ arguit penetrationem, sed tangit per hoc, quod inter illud corpus dicens profundum, & inter aliud corpus dicens item profundum, nihil mediet.

INSTAT secundo. Non sufficit ad contactum in superficie, quod inter duo corpora nihil mediet: sed requiritur ut detur aliquid in quo se tangant, contradistinctum ab eo, in quo se non tangunt: hoc autem, est indivisibile.

RESPONDETUR. Nullum argumentum adferri, quod ad contactum requiratur aliquid medium inter tangens & tactum quantum.

ADDO. Distinguendas esse has in præsentibus propositiones: Ly secundum profundum sit tactus; Ly quod habet profundum tangitur. Ex prima sequitur penetratio; ex secunda non sequitur, sed etiam simul excluditur ratio indivisibilis in profundum, quam adstruere arguens intendit.

INSTAT potest tertio. Posito quod tactus iste consistat in hoc, quia inter hoc & illud quanta, nihil intermediat; vel intermediare potest: quæto vel intermediat superficies inter illud profundum vel non intermediat? Si non intermediat, ergo nec hoc est profundum, nec illud superficies; Si intermediat, ergo hoc ipsum tangit, hoc autem non dicit profundum, quia tactivum, non est profundum: Si non est profundum, ergo habet indivisibilitatem in profundum.

RESPONDETUR. Pone annihilari à Deo omnia illa puncta statutiva longitudinis & latitudinis sine profunditate, quomodo illa substrata quæ erant terminata se tangunt? & quod oppositi in præsentibus dicerent, idem nos dicemus. Quæro item quomodo ipsa substrata tangent illam superficiem suam? Suam inquam & non alterius palmi. Quod si dicas in nullo tangere, sed solum esse immediata, quia tactus fit per extrema, illa autem substrata independentem ab illis superficiebus non habent extrema; id immerito dicitur, nam etiam inter illa substrata superficiebus & inter superficies nihil intercipitur, vel intercipi potest, habentque rationem duorum, quid

ergo

ergo illis deest ne se tangant? tunc quæro quomodo se tangant: immo quæro: quomodo illud substratum tangat suam superficiem?

Directè ad instantiam dico, quòd inter profundum intermediat superficies sed non quomodocunque, sed corporis trinè dimensi: si est superficies corporis trinè dimensi, adhuc non erit exclusio profundi, consequenter nec invehetur indivisibilitas: unde ut dicebam supra tactivum quidem est profundum, adeoque non est indivisibile, sed non est tactivum secundum profundum, ut ita penetratio excludatur.

Objicit quartò idem. Columna tangit planum secundum longitudinem non secundum latitudinem: idq; eo, quia columna secundum latitudinem est curva, planum secundum longitudinem est rectum, curvum autem non correspondet recto.

RESPONDETUR. Dictum alibi spheram perfectam repugnare, consequenter repugnat dari & columnam perfectam: itando autem in principio adlato, columna non tangit planum secundum latitudinem, ita tamen ut rangat corpus, dicens latitudinem; consequenter non tangit corpus dicens indivisibilitatem latitudinis.

INSTAT. Quidquid sit an sit possibilis columna, v. g. perfecta, tamen omnis superficies, vel est plana, vel curva, vel partim plana, partim curva, ergo dantur in illa aliquæ particule planæ & aliæ curvæ, & quidem perfecte, nam tandem debet deveniri ad partes homogeneas, istæ ergo particule perfecte planæ, & perfecte curvæ, dum se tangunt, non possunt se tangere in superficie, alioqui superficies curva congrueret planæ, quod implicat, ergò se tangunt vel in puncto vel in linea.

RESPONDETUR. Supposito, quod non possit componi quantitas ex indivisibilibus, nec linea etiam poterit componi, & tamen linea columnæ perfectæ, tangens planum perfectum, deberet componi ex indivisibilibus, hoc ipso enim esset superficies, quia divisibilis in latum, adeoque non linea. Directè ad argumentum dici potest, negando dari ulla particulas perfecte curvas, quia illæ perfecte curvæ, deberent tangere planum perfectum in puncto, consequenter planum componeretur ex indivisibilibus & ipsa curvitas, cujus oppositum alibi probatur. Tenendo autem adlaturum principium dici potest, quod particule perfecte planæ, & perfecte curvæ, non possint se tangere in superficie, hoc est secundum superficiem, tangant se tamen habendo superficiem, adeoque non ad exclusionem lati.

Objicit quintò idem. Præter tempus, quod solum est præsens ratione partis vel quasi partis, dari aliquid debet præsens ratione sui, sed nullum divisibile est præsens primo & ratione sui.

RESPONDETUR. In communibus principiis sufficit aliquid dari præsens in esse fluenti, quod autem est præsens in esse fluenti, non debet esse indivisibile. In nostris autem principiis in tempore Mathematicè spectato, seu in tempore secundum quod est in anima, datur Nunc indivisibile, in tempore autem Physicè spectato, datur Minimum motus cælorum, quod est præsens præsentialemine minima, quod tamen minimum, non est indivisibile. Vide alibi dicta.

Objicit sextò idem. Admissis indivisibilibus omnia optimè explicantur.

Primò explicantur Definitiones, continui & contigui, atq; eorum differentia.

RESPONDETUR. Etiam non admissis punctis terminativis distinctis, continua sunt quorum extrema sunt unum, hoc est quorum neutrum dicit negationem ulterioris extensionis, contigua autem sunt, quæ dicunt hanc negationem.

SECUNDÒ. Explicatur cur heterogenea etiam si intimè permisceantur cur non continentur?

RESPONDETUR. Non tantum ipsi termini, sed nec ipsæ substantiæ illorum corporum divisibilitatesq; permisceantur, ergo hæc impermixtio reduci non potest in terminos hos superadditos.

TERTIÒ explicatur differentia variorum contactuum, qui sunt contactus in puncto, in linea, in superficie.

RESPONDETUR. Contactus in puncto tantum, in linea tantum, in superficie tantum, nulli dantur; quia nec dantur puncta tantum, &c. hinc nec hæc explicari debent, quomodo fiant.

QUARTÒ. Explicatur rectè differentia contactus adequati & inadequati.

RESPONDETUR. Non admissis punctis superadditis rectè id explicatur, si enim nihil inter totum tactivum & tactum mediet, erit contactus adequatus, si aliquid mediatè possit vel mediet, erit contactus inadequatus.

DIFFICULTAS III.

Notantur Quedam.

NOTO primò. Aristotelem dicere quòd continuum sit, cujus partes copulantur termino communi, sed per hoc non intellexit puncta continuativa distincta realiter; cum non dicat Aristoteles copulari partes continui, termino communi distincto realiter, consequenter sufficit, ut supra dixi, salvare continuationem per continuationem formalitatem, & sicut quia in definitione hominis ponitur animal, non sequitur animal esse realiter quid superadditum, ita

† cc 3

nec

nec ex positione extremi continuativi, in definiendo continuo, sequitur distinctio ejusdem realis.

Noto secundò. Quâ ratione distinguantur continua & contigua; quia scilicet continua & contigua, quantumvis ponantur intimè præsentia, tamen contigua non important negationem & destructionem terminorum, important continua: Sed sequeturne exinde, quod materia toto mundo sparsa, sit ens continuum? Concedunt aliqui, ponuntq; distinctionem esse formarum, sed non materiæ. Sed videtur oppositum sentiendum, ponendaq; non nisi contiguatio, nam tam verè materia aquæ & valis est terminata, quam ipsum vas & aqua, & si vas & aqua sunt non nisi contigua, nec materiæ illorum erunt continua.

Noto tertio. Posse admitti quantitatem supernaturalem.

RATIO. Quæ enim in illa implicantiâ, & si datur modus existendi in loco supernaturalis, ut si res corporea tota in toto & tota in qualibet parte existat, cur non dabitur modus extendendi supernaturalis? Dantur item qualitates supernaturales, dotes item supernaturales corporis gloriosi, cur non possibilis erit etiam quantitas supernaturalis, quæ etiam sit receptivum connaturale illarum dotum, ut volunt aliqui apud recentiores Suar.

DICES. Quantitas est proprietas materiæ, non est autem possibilis materia supernaturalis. Ergo neque quantitas supernaturalis.

RESPONDET recentior Suar: Possibilis est subsistentia supernaturalis, quæ tamen est proprietas substantiæ naturalis, cur non etiam erit possibilis supernaturalis quantitas, quamvis sit proprietas materiæ? Dici deinde potest, non quamcunq; quantitatem esse proprietatem materiæ, eamq; naturalem, sed non nisi aliquam quantitatem, eam scilicet, quam nata est ex se emanare materia, sed non eam, quæ potest educi ex materiæ potentia obedientiali.

INSTABIS ex recentiori Suar: Non videtur excogitabilis quantitas, quæ non debeat alicui materiæ; nam quæcunq; quantitas excogitabitur, hoc ipso excogitabitur, proportionata illi materiæ. Non est autem possibilis materia supernaturalis.

RESPONDETUR. Cur non est possibilis quantitas talis, cui non sit excogitabilis proportionata naturaliter materiæ, sicut est excogitabilis qualitas, nulli substantiæ proportionata.

Noto quartò. Quid sit sentiendum de hoc principio Mauri: Quod puncta terminativa non tangant partes divisibiles, sed purè terminent, nam illa se tangunt quorum extrema sunt simul, sed indivisibilia non habent extremitatem, sed sunt ipsæ extremitates, unde ad hoc ut alia se tangant, debent esse potentiâ tactiva.

Hinc etiam si nihil mediaret inter duos Angelos, adhuc non se tangunt contactu quantitativo de quo loquimur, quia non sunt potentiâ tactiva. Duo autem requiruntur, ut aliqua sint potentiâ tactiva, primò ut habeant Id Quod; secundò ut habeant Id Quo. Id Quod debet esse divisibile & habens extremitatem; Id Quo indivisibile:

Sed negari debet quod puncta terminativa si dentur, sint purè terminativa & non tactiva. Pone enim per impossibile vel possibile illa non esse unita terminabili, non terminabunt: Si autem supponantur terminare non nisi unita, quæ id facient non tangendo terminabile?

Circa hanc propositionem: Illa se tangunt quorum extrema simul. Duo distingui possunt, subjectum cujus extremum, & ipsum extremum; sicut ergo licet extrema non sint subjectum, adeoq; quorum extrema, sed ipsum extremum, tamen ipsa etiam extrema se tangunt, ita quamvis substrata terminis non dicerentur habere extrema, cur non dicentur se tangere? Videtur ergo hæc esse non nisi species tactus, si aliorum extrema sint simul, non autem ut sic ratio tactus. Immo probaret hæc ratio quod nec extrema duorum palmorum se tangant, sed solum palmi, cum extrema inter se comparata non habeant extremitatē, sed sunt ipsæ extremitates.

Quod adfert de Angelis, certum quidem est quod duo Angeli non se tangant quantitativè, sed cum habeant rationem duorum possitque nunc intercipi aliquid inter illos, nunc non intercipi, casu quo nihil intercipiatur, quid illis deerit ne se tangant? hoc sensu quod habeant se cum immediationem, qualem habent corpora tangentia, & tamen tunc non erunt extrema tangentia; si autem corpora sint materialia unum quantum & divisibile, aliud terminus quantitatis, casu quo inter illa nihil intercipi possit, quid deerit ne dicantur se tangere?

Concedo quod ad actuale tangere requiratur potentiâ tactivum; Sed restat quærere: cur substratum extremis terminativis, non potest diverso respectu esse ratio ut quod, & ratio ut quo tangentis? Et sicut duo similia non sunt tantum ratio ut quod similitudinis in communioribus nostrorum principiis, sed etiam ratio ut quo realiter loquendo, cur idem hic non eveniet?

Ex quo notato formatur jam in oppositum tale Argumentum. Substratum punctis terminativis vel tangit per alia puncta superaddita illa priora puncta terminativa: vel seipso: Si alii punctis, redibit quæstio de iisdem; Si seipso, ergo & aliam superficiem, aliudq; corpus potest tangere se ipso.

Noto quintò. Quid sentiendum de hoc? Utrum indivisibilia penetrentur cum partibus divisibilibus quas terminant. Dicit Maurus, quod propriè non penetrentur, illa enim propriè penetantur,

trantur, quæ sunt in eodem loco secundum modum essendi in loco, superficies autem sphaeræ & sphaera v.g. non sunt in eodem loco, secundum eundem modum essendi, nam sphaera est in loco tanquam clausa intra superficiem, superficies autem est in loco, tanquam claudens sphaeram intra se.

Sed imprimis inquiri potest, quid intelligatur per Ly: ea penetrantur quæ sunt in eodem loco, secundum eundem modum essendi; nam sphaera & quadratum spissitudine respondens sphaeræ, penetrari possunt, & tamen hæc duo modum essendi in loco, non eundem habebunt; Sphaera enim habet modum essendi in loco rotundum, quadratum autem, habet modum essendi planum. Quod si hic salvari potest penetratio, cur salvari non poterit in superficie punctuali & sphaera? Deinde redit difficultas, superficies punctis terminativis constans & clauderet sphaeram, ut supponitur, & non clauderet, quia penetraretur

cum illa, nam si punctum additum puncto, penetratur cum puncto, ita additum divisibili penetrat divisibile cui additur. Denique quando dicitur quod illa superficies & sphaera non penetrantur, proprie, sequitur & non penetrari proprie ut vult respondens, & penetrari proprie, quia ad hoc non aliud requiritur, nisi ut res materialis una, se tota tangat aliam rem materialem, quod tunc habetur.

Adde tamen, quod alia sit hæc propositio, tangitur corpus trine dimensionum, quod etiam est profundum; & alia hæc; tangitur secundum formalitatem & connotationem non nisi. Hæc secunda propositio est falsa, tactus enim qui est quid Physicum non fit in formalitatibus; prima autem propositio est vera, & ex veritate illius sequitur, quod non sit illic distinctio lati quod tangitur, à profundo, adeoque nec superadditio merè latitudinis.

DISPUTATIO XI.

De infinito.

PRÆMITTO primò. Antiquos apud Aristotelem 3, Phys. textu 63, definiisse olim infinitum. *Quod sit id cuius nihil est extra.* Orta postea inter recentiores lis, debeatne hæc definitio definitio: sed quod non debeat:

RATIONEM primam ponit Oviedo, quia illi qui usurpabant hanc definitionem censebant infinitum esse impossibile, cur ergo communem definitionem rejiciunt, si utraque definitio ad chimæram terminatur.

RESPONDERI potest. Homo-Leo, est Chimæra, & tamen, si homo-leonem definiat quis, quod sit mugibile, rugibile, malè definiret, sed definiendus esset quod sit animal rationale rugibile. Ergo etiam bonitas definitionis ad Chimæram se extendit. Immo in communi datur definitio & conceptus quidditativus entis rationis, nō ergo inde, quia infinitum Chimæra, est, una præ alia definitio, prælegi non debet.

RATIONEM secundam ponit idem. Quia ex hac definitione sequitur dari infinitum, quod negant ita definiētes: assumptum probat: quia extra collectionem rerum possibilium nihil est extra: Ergo collectio rerum possibilium, erit infinita.

RESPONDETUR. Sicutabilia non sunt omnia actū à parte rei, ita nec sunt infinitum Categorematicum, quod solum negatur. Nec apparet, quod de hoc non egerint antiqui.

RATIONEM tertiam ponit Aristoteles: quia illud quod non debet esse extra, vel est aliquid pertinens ad infinitum, vel aliquid non pertinens: Si pertinens, tunc omne ens perfectum, erit infinitum, quia omne ens perfectum, debet habere perfectionem sibi debitam, adeoque nihil perfectionis illi debita, extra debet esse; si autem est aliquid impertinens ad infinitum, sed spectans ad aliquid aliud, mala erit definitio, quia posito uno infinito, posset poni aliud.

RESPONDERI posset: quod per ly nihil ejus est extra, debeat hoc intelligi: nempe infinitum est, quod habet omnem possibilem perfectionem in illo genere, in quo est infinitum, ex quo non sequetur, posito uno infinito, posse vel debere poni aliud.

PRÆMITTO secundò: *Duplex est infinitum, Categorematicum & Syncategorematicum.* Prius illud est, quod constat entitatibus simul positis, ex quibus actū semper accipere sit, & nunquam idem. Posterius autem est, quod constat entitatibus nunquam simul ponibilibus, ex quibus semper accipere sit, & nunquam idem. Prioris exemplum est infinitum Angelorum, si poneretur: posterioris, eternitas à parte post, de priori dubitatur, posterius infinitum omnes admittunt.

PRÆMITTO tertio: *Consentire omnes quod infinitum creatum, in Essentia, dari non possit.*